

Z. NÉMETH ISTVÁN

## Gasztrolitánia

Az anyatej ízét nem sokáig élvezhettem,  
pedig mennyi minden el volt rejtve benne:  
kristálypatakok zenéje, ehető virágok szirma,  
a pillangó szabadsága, egy csepp földi mennyország.  
Betöltekeztem hát műtejjel, nehéz s durva higanyával  
a tudománynak, s lánctalpak fémes ízét, hervadt  
krizantémok gyökerét, örölt papírgalacsinokat  
éreztem benne, meg hogy porból lettünk,  
s elporzunk majd ismét nemsokára.

Az étvággal gyermekkorom első tíz évében  
nem volt különösebb gond, mindent megettem  
az utolsó morzsáig, amit elém tettek.  
Azt hiszem, el is poroltak volna, ha ellenkezem,  
hát megszoktam, hogy ami a tányérra kerül,  
azt meghagyni nem szabad.  
Az iskolai étkezdében nem győztem  
csodálkozni azon elvetemülteken,  
akik a levest nagykanállal kiosztó tanítót  
gondosan megkerülve másikféléért álltak sorba.

Bár anya remekül főzött és sütött,  
mégis a nagymamáknál volt a legjobb nyaralászni,  
mert ott én diktáltam az étlapot, melyen igencsak sűrűn  
pislogtak a tésztafélék. Hétfőn palacsinta, persze túrós,  
kedden rizskók, magas, mint a Tátra, szerdán szilvágombóc,  
aranygaluska csütörtökön, pénteken túrós tészta,  
szombaton keltgombóc, vasárnap túrós-mákos-almás rétes,  
s közben sajnáltam, a hét csak hét nap, nem pedig tíz.  
Másik nagyanyámnál több időt töltöttem, fejedelmi  
darakásák éhtanúja voltam, de képviselőfánkot,  
almáspitét és más süteményt is szívesen kebeleztem.



Érdekes dolog – bár lehet, nem jól emlékezem –, a betegségek idején elfogyasztott ételekre később rá sem bírtam nézni, a paradicsomleves, a töltött paprika, a dinsztelt káposzta és még néhány étel volt ilyen rossz emlékű, melyeket később rehabilitáltam.

Két dolog van, amit soha meg nem ettem, és a világból is kikerget „illatuk”: a káposztás rétes az, no meg bűntársa, a káposztás tészta. Amúgy a többi kecskeeledel előtt sarkig tárva a tányér.

Gyermekkorom második tíz évéből szívesen emlékszem vissza arra a főiskolás időszakra, amikor megpróbáltam csak és kizárólag epres joghurton létezni. Három hétig semmi gond nem volt, a kis üveges táplálék (kettő korona ötvenbe került, abból egy volt a visszaváltható üveg) továbbra is kizárólagos energiaforrásként szerepelhetett volna, ám jött egy úgynevezett vizitúra, ahol alaposan meggyalogtúráztattak (szerzői jog fenntartva) és megsportoltattak bennünket, fiatal pedagógusnövendékeket, így kénytelen voltam visszaállni a „normális” kajára, ha nem akartam éhen bolondulni (sic!). Kár, mert akkortájt szokatlanul könnyűnek éreztem magam, le is adtam pár kilót, s már éppen kezdtem elfelejteni a kenyér ízét, ami érdekes tudatállapotnak mutatkozott.

Gyermekkorom harmadik tíz évében történt, hogy majdnem sikerült halálra táplálnom magam füstölt és grillezett csülökkel. Ha jól emlékszem, ez a pozsonyi 44-esben történt, ahol hárman ettünk meg két kilogrammot ebből a fejedelmi ínycségből kenyérrel, mustárral, tormával, savanyú káposztával, jóféle italokkal csúsztatva mindezt a gyomor sötéten tátongó, kiismerhetetlen (de azért nem feneketlen) mélységeibe. Kalandnak sem volt utolsó. Meg is fogadtam, hogy ha ezt túlélem, mindenféle mértéket betartok majd, de legalábbis ennyire el nem csábulok.

Jó néhány évvel később támadt az a gondolatom, hogy ha nem szeretem a húst, akkor vajon miért fogyasztom. Elvetemülésemet tett követte, s aztán ha csak lehetett, mellőztem az étlapról. A rántott hús, a csirkepörkölt és hasonló húsfőételek íze már csak a távoli múltból integetett felém (kedvenc képzavarom), a halfiléről viszont nem mondtam le, néha virslit meg szalámit is megkockáztattam, amelyekben – amióta a szóját feltalálták – nemigen van hús. *Nem túl őszinte vegetarianizmus* – szaknyelvemen így nevezem ezt az állapotot.

Gyermekkorom negyedik tíz évében először a zöldségké volt a főszerep. A brokkolit annyira imádtam, hogy képes voltam még kigyomláni, megkapálni és megöntözni is a kertben. A cukkini, a karfiol, a patison, a karalábé és mindenféle rokonságuk szívesen látott vendég lett a tányéromon. B. nejem a konyhában továbbra is halált megvető bátorsággal és kísérletező kedvvel készítette számomra a kizárólag növényekből készült újabb ételkülönlegességeket. Kedvencem az „Igazi Zöld Tűz” fantázianevű vitaminpofon volt, ami tulajdonképpen nem más, mint egy kis párolt brokkoli tartármártással összemaszatolva. Mindenkinek jó szívvel ajánlottam.

Aztán szólt az orvos, kevés a vérben a vas, valamit tenni kéne minél előbb, de tényleg. Azóta több bennem az ásvány, és újra piros a vérem, néznek rám kihülten porcos csirkecsontok, s várják kinn a macskák a jóféle étket, az ajtóra felugrálnak: „Piphús? Van-e bőre, az se baj, ha ropogósra átsült, Isten áldásával ide véle!” Amikor Komáromban járok, egy-egy pizzára be-betérek. Látom, a pincérnők is megöregedtek velem együtt, de amit elém tesznek, az általában rövid életű.



**Jacob**, Marosvásárhely, Hétfák, 2014